

Nyt og noter

Joakim Larsen-prisen

Selskabet for Dansk Skolehistorie har i 1999 indstiftet en Joakim Larsen-pris. Den første prismodtager blev mag.art. Christian Glenstrup. 14. november 1999 fik han overrakt et dokument, der gengives på følgende sider.

Joakim Larsen, 1846-1920

- var pædagog og skolebogsforfatter. Han var organisator, bl.a. som skoledirektør på Frederiksberg og formand for Danmarks Lærerforening. Han var folkeskolens historiker. En indsats på hvert af disse områder ville vække opmærksomhed; Joakim Larsen ydede noget særligt på dem alle.

Det er som folkeskolens kyndige historiker, Joakim Larsen huskes i dag: han skildrede børneskole og folkeundervisning i Danmark fra reformationen til år 1900 på grundlag af solide arkivstudier; han viste os, hvordan skolens administration, undervisning og opdragelse blev til i et samspil med datidens kultur. Hans værk blev selv et bidrag til dansk kulturhistorie.

Selskabet for Dansk Skolehistorie har ønsket at knytte Joakim Larsens navn til en skolehistorisk hæderspris. Den skal udtrykke Selskabets hyldest for en pionerindsats, der i Joakim Larsens ånd forbinder fortid med fremtid. Den skal styrke studiet af skolens og uddannelsernes historie, f.eks. ved at muliggøre en nødvendig studierejse.

Modtageren

af den første Joakim Larsen-pris er tidligere forskningsbibliotekar og museumsleder

Christian Glenstrup

Først og fremmest takket være hans indsigt og stædige indsats lykkedes det at redde værdifuldt skolehistorisk materiale, der var truet af ødelæggelse; materialet - undervisningsmidler, billeder m.v., indsamlet gennem et århundrede - findes nu i Dansk Skolemuseum.

Det ligger Selskabet på sinde, at Christian Glenstrup får mulighed for at videregive sin indsigt i anskuelsestavlernes verden og i tilblivelsen af andre pædagogiske pionerarbejder. Derved vil han - efter Selskabets overbevisning - skabe fornyet interesse for den slags undervisningsmidler, der kan udfordre og øve elever og studerende i omhu, overblik og originalitet.

Den 14. november 1999 på Tuse Næs.

Lærerstart under vanskelige forhold

Af Ingeborg Olsen

Forfatteren af disse erindringer fra folkeskolen er født i Kaslunde, Assens Kommune, i 1912. Hun var fra 1942 lærer ved den nu nedlagte Jørlunde Skole, Ølstykke Kommune. I 1962 blev hun førstelærer ved skolen. Senere blev skolen lagt ind under en anden skole, og hun ledede den da fortsat som viceskoleinspektør. Da den igen blev selvstændig, blev hun skoleinspektør. Hun tog sin afsked i 1980 og bor nu i Ølstykke. Lejf Degnbøl, der har formidlet indlægget, oplyser, at hun var en usædvanlig afholdt og initiativrig skoleleder.

Sommeren 1936 blev jeg dimitteret fra Skårup Seminarium. Glæden over den overståede eksamen var blandet med sorg. Min far blev syg lige efter påske og indlagt på sygehuset med kræft i maven, så al den tid jeg gik op til eksamen, svævede han mellem liv og død. Han døde i august måned. Vi var 5 søskende, men alle fløjet fra reden. I de år var der stor arbejdsløshed blandt lærere, så jeg fik ikke noget job, men meldte mig som løs vikar ved Odense Skolevæsen. Det betød, at jeg kunne tage hjem til min mor i

*Ingeborg Olsen, tidligere skoleinspektør
ved Jørlunde skole.*

weekenderne. Arbejdet var dårligt betalt: kr. 1,51 i timen, og kun når der var timer til mig. Jeg boede hos den kvindelige leder af øvelsesskolen på Odense Seminarium. Der blev så ringet fra en skole ved 7-8 tiden om morgenen; så gjaldt det om at være parat til at starte cyklen og møde hurtigst muligt på en skole og til et skema, man ikke anede noget om i forvejen. Selvfølgelig kunne man være heldig at få et længere vikariat på 1 måned eller mere. Jeg husker, at jeg spurgte frk. Lohmann, hvad hun regnede for vigtigst, hvis man skulle blive en god lærer. Svaret lød: Man skal først og fremmest være glad for børn. Den side af sagen var i hvert fald i orden for mit vedkommende.

Man lærte at sætte pris på de skoleinspektører, der behandlede os ens. Jeg havde heldigvis mange timer på en skole, hvor jeg satte stor pris på at være. Jeg havde en første klasse gennem længere tid. En dag sagde jeg til en lille pige: Anne, hvad var det jeg sagde? Hvortil hun meget forsigtigt svarede: De siger så meget.

På samme skole gik jeg vagt i gymnastiksalen, hvor eleverne havde årsarbejderne udstillet ved årsprøverne. Tænk, man måtte hejse pigernes syede kaffeduge, som var ophængt på bomme, så højt op, at man ikke kunne nå dem, ellers forsvandt de ned i de besøgendes tasker. Med afstikkere til Otterup og Troense var jeg i Odense til efteråret 1939.

15. oktober 1939 tiltrådte jeg som vinterlærerinde ved Gammelsohn skole ved Ringkøbing. Det var rystende at opleve, hvad man bød lærerinden. Bygningen lå på en mark, hvor ukrudtet voksede højt helt op til vinduerne. Fragtmanden havde været inde med mine sparsomme møbler. Han havde en nøgle, der passede til yderdøren.

Lejligheden bestod af et lille køkken og et værelse, adgang gennem skolestuen. Jeg skulle gøre skolestuen og lokum rent. I skolestuen stod en stor sort kakkelovn; tørvene lå på loftet, hvor de skulle graves frem, da man havde læsset dem af der, siden skolen blev bygget. Man kunne ikke få penge til at købe en rulle toiletpapir, så børnene klippede aviser i firkanter og trak dem på en snor. Resultatet var, at de fløj langt omkring, når manden havde tømt spanden ude på askeheben (jeg skulle dog ikke udføre det job). Som løs vikar skulle man ikke stille med tuberkuloseattest, men det skulle jeg nu. Kredslægen i Ringkøbing havde opsyn med skolerne. Nu havde jeg en anledning til at opsøge ham. Jeg husker så tydeligt mine ord, som lød: Intet er lovligt ved den skole ud over kakkelovnen! Hvortil han svarede: De kan jo klage over det. Jeg skrev til vort blad »Folkeskolen«, men det blev ikke optaget, og intet skete for at ændre forholdene.

Hovedskolen, hvis man kan kalde den sådan, lå ved siden af kirken lige ud til Ringkøbing Fjord. Bygningen ligger der stadig. I den blev den danske landbrugsforsker N. J. Fjord født 1825.

Lærer Lauritzen havde fødselsdag den 15. oktober, og jeg var med til festen. Jeg var meget beklemt ved at skulle ned i den anden skole om natten. Det har man åbenbart været klar over, for Lauritzens tilbød mig datterens værelse. De havde to børn, sønnen læste på Gedved Seminarium, og datteren læste til læge i Århus. Det lærerpar kom jeg til at sætte meget stor pris på. Jeg boede hos dem hele den tid, jeg var der, morgenmad og middagsmad i samme køb – 15 kr. om måneden. Da jeg sagde, at det var mere, end jeg kunne tage imod, fik jeg svaret: Det samme kan De gøre mod andre en anden gang! Det glemmer man aldrig. Vinteren var meget hård, så det var

Gammelsogn forskole ca. 1930

koldt at gå ned i min egen skole for at tænde op om morgenen. Jeg gjorde rent om eftermiddagen efter skoletid.

Trods kulde og genvordigheder har jeg mange gode minder derfra, hvilket særligt skyldtes lærerparret og børnene. Sidstnævnte var meget taknemmelige og lærevillige. Jeg husker tydeligt en familie Henriksen. De havde mange børn, men var ikke så rige på jordisk gods. De kom fra Vedersø, og hvert år til jul fik de sendt en 500 kr. fra Kaj Munk. Børnene kom med fisk og kartofler til mig. De afleverede dem med ordene: Jeg tog de største, jeg kunne finde. De havde en lille pige, som havde lidt svært ved at regne. En aften, jeg var gæst hos dem, spillede vi »Æsel«, et spil, som jeg dengang ikke kendte. Ih, hvor hun lo, så tårerne trillede, når hun vandt over mig.

Sammen med lærer Lauritzens blev jeg inviteret til pølsegilder; så sad jeg altid i dagligstuen og spillede l'hombre med herrerne. Der var gennemvarmt, de andre stuer blev kun opvarmet ved højtidelige lejligheder. Vi spillede også l'hombre med skomagerens inde i Ringkøbing.

Det var småt med mange ting under krigen, bl.a. skulle vi spare på brændselet. Jeg skrev åbenbart temmelig mange breve, hvilket jeg gjorde, når de andre gik i seng. Jeg mindes en aften, hvor fru Lauritzen lagde sig på knæ ind under bordet for at pakke mine fødder ind i et tæppe.

Om foråret fik jeg influenza og måtte holde sengen. Skolebygningerne var gamle og utætte, så det endte med, at jeg fik lungehinde- kæbehule- og mellemørebetændelse. Stoppet med piller blev jeg sat i toget i Ringkøbing. Det var en ulidelig lang tur

med bumletog til Aarup på Fyn. Det var onsdag i påskeugen, min mor havde dejlig varme og varm suppe parat, så jeg mente nok, jeg kunne komme med i kirke skærtorsdag. Men temperaturen sagde noget andet, 41° i feber. Lægen indlagde mig på Odense Sygehus. Jeg lå på en to sengs stue på øverste etage. Derfra så vi de grønne »fugle« med hagekorset 9. april.

1. maj tiltrådte jeg som vikar på Nyborg Private Realskole. Jeg boede på K.F.U.K. og oplevede der at blive gennet i kælderens en nat. Englænderne bombede oliebeholdere på havnen. Vi var en temmelig stor forsamling i det nøgne rum; man havde ikke indrettet beskyttelsesrum på det tidspunkt. Når maskinerne kom ned over os, klumpede vi sammen midt i rummet. Jeg havde armene om skuldrene på en ældre dame, som rystede lig en bævreasp. Så udbrød hun: Åh, jeg glemte mine jordbær inde i vindueskarmen.

1. november havde jeg fået plads som vinterlærerinde i Obbekjær ved Ribe. Det var et lille sogn med en præst, der tillige var formand for menighedsrådet, en lærer ved skolen og formand for skolekommissionen.

Trods krigen eller måske netop på grund af den blev det 6 måneder med mange oplevelser, som jeg har kunnet mindes med taknemmelighed. Jeg boede hos en familie, hvor fru var meget interesseret i mit skolearbejde, så hun hjalp med at sy dragter til børnenes skolekomedie og meget mere. Jeg var med til børnenes fødselsdage og konfirmationer. En fest husker jeg særlig. Bedsteforældrene holdt barnbarnets fest, og jeg var inviteret med hjem fra kirken. Efter frokost gik vi tur på marken, og bedstefaderen viste med stolthed, hvad han havde fået ud af jorden; at det

Dimittender fra Skårup Seminarium 1936. Ingeborg Olsen: forreste række yderst til højre.

også havde været et slid, bar han mærker af. Da gæsterne kom til aften, gik han i seng, han ville ikke være vidne til, at man brugte så mange penge på en enkelt aften.

Trods vinter og mangel på næsten alt mindes jeg de hyggelige aftener, hvor vi kom sammen for at synge af Højskolesangbogen. Jeg spillede på violinen, og vi lærte »Der rider en konge« og »Mor Danmark«.

De børn var meget motiverede for at lære noget, hvilket er den bedste drivfjeder; vi lærte en masse på de 6 måneder, og det var *aldrig* nødvendigt at skælde på dem.

Maj 1941 tog jeg et lån for at komme på et 10 måneders skolekøkkenkursus på Ankerhus. Vi boede 10 af holdet i en stor villa ud til Sorø Sø. Jeg mindes denne sommer med glæde over naturen. Åbenbart må vejret have artet sig godt, for hvor nød vi at gå tur i Akademihaven og skovene omkring søerne.

Mor Magda, som vi kaldte Magdalene Lauritzen, var primus motor med hensyn til at få skolekøkken indført som fag i den danske folkeskole, hvilket lykkedes med skoleloven af 1937.

Med den uddannelse blev det let at få et embede. Først fik jeg et vikariat i Dronninglund i Vendsyssel. Vedkommende, som jeg vikarierede for, var på skolekøkkenkursus. Jeg boede i hendes lejlighed, men hun havde låst sit brændsel inde, og det var under krigen, hvor man ikke uden videre kunne få bevilliget brændsel, så jeg måtte gå i seng for at holde varmen. Jeg lærte så at cykle ud, hvor jeg somme tider var så heldig at finde nogle tørv, som var tabt på vejen; senere fik jeg lov til at købe den bark, man skræller af granstammerne.

Det var et kedeligt skolevæsen. Lærerne talte ikke sammen, men skrev til hinanden. Trods det havde jeg en god sommer i den del af landet. Min familie besøgte mig, når de havde ferie, og vi gik tur i Storskoven og i Hammer Bakker. Der var dengang bane fra Aalborg til Skagen, men ellers foregik det på cykel eller »apostlenes heste«. Jeg nåede også at være til Hjallerup Marked i regnvejr. Min bror på Fyn havde bryllup Kr. himmelfartsdag, så min ældste søster, der boede i Randers, og jeg skulle hjem til fest. Vi kunne på grund af krigen ikke klare rejsen på én dag, men måtte overnatte på et hotel i Fredericia.

1. november 1942 kom jeg som lærerinde bl.a. i skolekøkken til den nye Jørlunde Sogneskole, hvor jeg var til min afsked 1. januar 1980. Efter min omtumlede tilværelse var det dejligt at blive fast boende på Sjælland, hvor jeg altid har befundet mig godt.

Dansk Institut for Gymnasiepædagogik (DIG)

Af Harry Haue

På gymnasieområdet har der meget længe været et udtalt behov for en forsknings- og efteruddannelsesinstitution. Det lykkedes omsider for en arbejdsgruppe bestående af folk fra gymnasiet og universitetet på Fyn at fremme sagen, og den 22. oktober 1998 vedtog konsistorium ved Syddansk Universitet at oprette et 5. institut ved Det humanistiske Fakultet: Dansk Institut for Gymnasiepædagogik, med professor Finn Hauberg Mortensen som institutleder.

Det er instituttets formål at drive forskning og forskeruddannelse i fagdidaktik og almenpædagogik i relation til de fire gymnasiale uddannelser, og i tilknytning hertil at udbyde faglig, fagdidaktisk og pædagogisk efteruddannelse for lærere og kommende lærere samt ledelsesuddannelse. Instituttet skal i denne sammenhæng opbygge relevante biblioteks- og arkivsamlinger og det har en landsdækkende forpligtelse, herunder en samarbejdsaftale med Færøerne.

På dette grundlag er der ved DIG etableret en forskerskole, hvor der er plads til 20 ph.d.-stipendiater, som for en stor dels vedkommende er amtsfrikøbte gymnasielærere med en vis undervisningserfaring. Vejledningen varetages af instituttets faste lærere og eksterne eksperter, bl.a. via et samarbejde med forskermiljøer på AAU, RUC og DLH samt udenlandske universiteter. 1. august 1999 er den almenpædagogiske del af pædagogikumuddannelsen for gymnasie- og hf-lærere overført fra Undervisningsministeriets Kontor for Gymnasiale Uddannelser til DIG. I efteråret 1999 forbereder instituttet en 3-årig masteruddannelse, svarende til et årsværk, for gymnasielærere inden for 5 områder: almen pædagogik, fagdidaktik, ledelse, vejledning og IT. Desuden er det en naturlig opgave for instituttet at arrangere konferencer og opbygge en elektronisk brugerflade, hvor bl.a. ældre læremidler og lovstoffet vil blive tilgængelig for den skolehistoriske forskning på gymnasieområdet.

Alle oplysninger om aktiviteterne på Dansk Institut for Gymnasiepædagogik kan findes på www.dig.sdu.dk

Undervisningsminister Margrethe Vestager ved indvielsen af Dansk Institut for Gymnasiepædagogik 22. april 1999. Her foran Christian 4.s »Gymnasium« fra 1623. Ministeren står mellem Finn Hauberg Mortensen og rektor Henrik Tvarnø.

Et projekt om handelsskolernes nyeste historie

Af Arne Højsteen

Handelsskolernes nyere historie skal nedskrives. Uddannelseseksplosionen, der startede i slutningen af halvtredserne, og som er fortsat frem til i dag, satte gang i en række ændringer af handelsskolesystemet.

Det er den udvikling, som en gruppe på omkring 30 tidligere medarbejdere og interessenter i handelsskolernes virke nu er i gang med at skrive en bog om. En bog, der kommer i forlængelse af de to bind, som lektor, cand.mag. Flemming Lind Hansen har skrevet som en sammenhængende handelsskolehistorie fra handelsskolernes opståen frem til 1960'erne. I foråret satte vi os sammen for at skrive den nyere handelsskolehistorie, som den bliver præget af »øjenvidneskildringer«.

Bidragene samles i oktober 1999 med henblik på at indgå i det tredje bind om handelsskolernes historie.

Det er deltagernes opfattelse, at handelsskolerne afviger væsentligt fra landets øvrige skolesystemer – folkeskole, gymnasieskole, de tekniske skoler og højskolerne.

Handelsskolernes særpræg stammer dels fra skolernes opståen i den sidste halvdel af 1800-tallet, hvor det helt overvejende var erhvervslivet, der tog initiativ til at starte de såkaldte købmandsskoler, og dels i skolernes funktion, der entydigt har været at give selvstændige og ansatte i handel og administration mulighed for at blive endnu bedre udøvere af det erhverv, de nu engang har valgt.

Den massive stigning i antallet af unge, der søgte uddannelse i slutningen af 1950'erne og helt frem til i dag, stillede nye krav til handelsskolerne, der siden har undergået adskillige forandringer.

Anledningen var nye krav til undervisningens indhold, nye elevstrømme, nye lærertyper og nye krav fra det offentlige til uddannelsen af de unge. Forvandlingen tog imidlertid også form af lovgivningsarbejde med baggrund i grundige betænkninger udarbejdet af udvalg eller kommissioner.

Herunder kom de forskellige politiske partiers opfattelser af, hvilke krav der skulle stilles til uddannelsen af de 16- til 19-årige, til at spille en stor rolle.

Partiernes uddannelsespolitiske synspunkter, der er udviklet i relation til de øvrige uddannelsesområder, kom til at udspille sig på dette nye og uprøvede område.

Det er denne historie, disse begivenheder, vi ønsker at beskrive så overskueligt, at det kan bidrage til en bedre forståelse af handelsskolernes nuværende stade, situation og særpræg. Samtidig har vi set det som en opgave at få indsamlet øjenvidneskildringer fra midten af 60'erne og frem, mens det endnu er muligt. Erfaringerne viser, at hvis dette skal lykkes, kan vi ikke komme for tidligt i gang.

Projektet er kommet i stand gennem et samarbejde med Handelsskolernes Forstander- og Inspektørforening (HFI), Handelsskolernes Lærereforening (HL) samt

med Danmarks Handelsskoleforening (DHF), der har sikret økonomien til aktivitetens igangsætning. Målet er, at der september/oktober år 2000 kan foreligge en læseværdig samlet fremstilling. Det er håbet, at den levende skolehistoriske interesse, der i dag først og fremmest omfatter folkeskolen, med Flemming Lind Hansens to bind og dette tredje bind, kan udvides til også at omfatte handelsskolen.

Projektet har mødt interesse fra professor Vagn Skovgaard-Petersen, lektor Flemming Lind Hansen og mag.art. Christian Glenstrup, alle fra Selskabet for Dansk Skolehistorie.

I projektets styringsgruppe sidder (nu alle pensionerede):

Forstanderne P.I. Olsen, Frederikshavn; N.H. Tetzschner, Ishøj; H. Bech Frandsen, Horsens samt uddannelseskonsulenterne i Direktoratet for Erhvervsuddannelserne C. Jørgensen (senere direktør i Københavns Amt) og Arne Højsteen.

Folkeskolens formål

Af præambel til forordning om almueskoler på landet. 23. januar 1739:

»... lade danske Skoler ... saaledes indrette, at alle og enhver, end og de fattigste Børn overalt paa Landet kunde tilstrækkeligen undervises om Troens Grund samt Salighedens Vey, og Orden og Middeler, efter Guds Ord og den Evangeliske Kirkes sande i Børne Lærdommen korteligen forfattede Lære, saa og i at læse, skrive og reigne, som saadanne Videnskaber, der ere alle og enhver, af hvad Stand og Vilkor de end maatte være, nyttige og fornødne ...«.

Af § 22 i anordning om almueskoler på landet. 29. juli 1814:

»Ved Børnenes Underviisning skal der i Almindelighed tages Hensyn til at danne dem til gode og retskafne Mennesker, i Overeensstemmelse med den evangelisk-christelige Lære; samt til at bibringe dem de Kundskaber og Færdigheder, der ere dem nødvendige for at blive nyttige Borgere i Staten«.

[§ 23: Religion, skrivning, regning, læsning; »ogsaa bør Skolelærerne veilede Børnene til ordentlig Sang«. – Ved læsning skulle især benyttes bøger, som kunne »give Anledning til at danne Børnenes Sindelag, og som indeholder et kort Begreb om Fædrelandets Historie og Geografi samt meddeler dem Kundskaber, der kan tjene til Fordommens Udryddelse og blive dem til Nytte i deres daglige Haandtering ...«].

Af § 1 i lov om folkeskolen. 18. maj 1937:

»Folkeskolens Formaal er at fremme og udvikle Børnenes Anlæg og Evner, at styrke deres Karakter og give dem nyttige Kundskaber. Kristendomsundervisningen i Folkeskolen skal være i Overensstemmelse med Folkekirkens evangelisk-lutherske Lære«.

§ 2 i lov om folkeskolen. 26. juni 1975:

»Folkeskolens opgave er i samarbejde med forældrene at give eleverne mulighed for at tilegne sig kundskaber, færdigheder, arbejdsmetoder og udtryksformer, som medvirker til den enkelte elevs alsidige udvikling.

Stk. 2. Folkeskolen må i hele sit arbejde søge at skabe sådanne muligheder for oplevelse og selvvirksomhed, at eleven kan øge sin lyst til at lære, udfolde sin fantasi og opøve sin evne til selvstændig vurdering og stillingtagen.

Stk. 3. Folkeskolen forbereder eleverne til medleven og medbestemmelse i et demokratisk samfund og til medansvar for løsningen af fælles opgaver. Skolens undervisning og hele dagligliv må derfor bygge på åndsfrihed og demokrati«.

§ 1 i lov om folkeskolen. 23. juni 1993:

»Folkeskolens opgave er i samarbejde med forældrene at fremme elevernes tilegnelse af kundskaber, færdigheder, arbejdsmetoder og udtryksformer, der medvirker til den enkelte elevs alsidige, personlige udvikling.

Stk. 2. Folkeskolen må søge at skabe sådanne rammer for oplevelse, virkelyst og fordybelse, at eleverne udvikler erkendelse, fantasi og lyst til at lære, således at de opnår tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle.

Stk. 3. Folkeskolen skal gøre eleverne fortrolige med dansk kultur og bidrage til deres forståelse for andre kulturer og for menneskets samspil med naturen. Skolen forbereder eleverne til medbestemmelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens undervisning og hele dagligdag må derfor bygge på åndsfrihed, ligeværd og demokrati«.

Gymnasieskolens formål

Af forordning angående de lærde skoler i Danmark og Norge. 7. november 1809:

»Det er og skal fremdeles være alle de lærde Skolers fælles Hovedbestemmelse, at forskaffe de Unge, som søge dem, en saadan Uddannelse af deres Anlæg og Evner, og et saadant Forraad af Forkundskaber, at de, tilbørligen forberedte, kunne ved Universitetet fortsætte og fuldende deres akademiske Studier. Men da, efter Skolernes nuværende Indretning, Leilighed gives til, at de af Statens Ungdom, som skjøndt ikke bestemte til Universitetsstudier, dog mere eller mindre behøve videnskabelig Uddannelse for deres tilkommende borgerlige Stilling og Forretninger, kunne der, uden Afbræk for Skolernes Hovedbestemmelse, tage Deel i de Grene af Underviisningen, som til dette Øiemed ere gavnlige, saa tillades, at ogsaa deslige Unge tilstedes Adgang til de lærde Skoler«.

§ 1 i ministeriel bekendtgørelse angående en undervisningsplan og eksamensbestemmelser for de lærde skoler i Danmark. 13. maj 1850:

»Den lærde Skoles Bestemmelse er at meddele de den betroede Disciple en Underviisning, der kan føre til en sand og grundig almindelig Dannelse og med det Samme, saavel ved Kundskab som ved Sjeleevnernes Udvikling, paa bedste Maade forberede til det akademiske Studium af de Videnskaber og Fag, til hvilke den Enkelte følger Kald«.

§ 1 i lov om undervisningen i de lærde skoler i Danmark. 1. april 1871:

»I den lærde Skole skal Undervisningen, der forbereder til Universitetet, fra et vist Trin i Skolen deles i to Afdelinger, den ene overveiende sproglig-historisk, den anden overveiende mathematisk-naturvidenskabelig«.

Af § 3 i lov om højere almenskoler m.m. 24. april 1903:

»Gymnasiet giver i tilslutning til mellemskolen gennem 3 eetaarige Klasser sine Elever en fortsat højere Almenundervisning, som tillige afgiver det nødvendige Grundlag for videregaaende Studier«.

Af § 2 i lov om gymnasieskoler 7. juni 1958:

»Gymnasieafdelingen giver i tilslutning til 2. realklasse gennem 3 etårige klasser en fortsat almindelig undervisning, som tillige giver det nødvendige grundlag for videregående studier og slutter med en prøve (studentereksamen)«.

Af § 2 i lovbekendtgørelse om gymnasieskoler og studenterkursus 18. november 1987:

»Gymnasieafdelingen giver i tilslutning til grundskolens 9. klassetrin gennem 3 etårige klasser en fortsat almindelig undervisning, som tillige giver det nødvendige grundlag for videregående studier og slutter med en prøve (studentereksamen)«.

Uddannelseshistorie

Publiceringsregler

Uddannelseshistorie udgives som årbog fra *Selskabet for Dansk Skolehistorie*.

Redaktion: Professor, dr.pæd. Vagn Skovgaard-Petersen (ansv.) og lektor, Ph.D. Børge Riis Larsen

Manuskripter til artikler samt bøger, der ønskes anmeldt, sendes til Vagn Skovgaard-Petersen, *Uddannelseshistorie*, c/o Dansk Skolemuseum, Rådhusstræde 6, 1466 København K.

Uddannelseshistorie bringer artikler om hele det pædagogiske områdes historie – ikke blot om undervisningen i folkeskoler, gymnasier, handels- og tekniske skoler.

Publikationssproget er dansk. I enkelte tilfælde kan artikler optages på svensk og norsk.

En forudsætning for antagelse af en artikel til trykning er, at den ikke er publiceret andre steder på noget sprog, og at den heller ikke senere vil blive det i samme form.

Forslag til artikler sendes til redaktionen i 2 papireksemplarer med dobbelt linieafstand. Artiklen vedlægges forfatterens navn, adresse og tlf. nummer (samt evt. faxnummer og e-mail adresse).

For at komme med i årets udgave af *Uddannelseshistorie*, skal manuskriptet være redaktionen i hænde senest den 1. juni det pågældende år.

Når artiklen er accepteret til offentliggørelse i *Uddannelseshistorie*, sendes den på elektronisk form (3,5"-diskette) i et gængs tekstbehandlingssprog. Disketten bør, hvis indholdet afviger fra det oprindelige, være bilagt 2 papirudgaver.

Artikler kan være bilagt billeder (papirformat – egnet til gengivelse). Illustrativt materiale bør være forsynet med tekst. Forfatterens navn og artiklens titel bør anføres på bagsiden. I papirudgaven markeres, hvor i teksten det illustrative materiale skal anbringes.

Desuden vedlægges kort biografi af forfatteren og et portrætfoto. Biografien bør omfatte fødselsår, uddannelse, uddannelsesinstitution(er), ansættelsessted(er) og vigtigste publikationer. (Se *Uddannelseshistorie* 1998).

Fotografier/illustrationer leveres af forfatteren. Forfatteren sørger efter nærmere aftale for tilladelse til at benytte fotografier/illustrationer.

Noter kan indsættes enten som slut- eller fodnoter.

Forkortelser bør som hovedregel undgås, hvis der ikke er tale om almindeligt kendte som f.eks., ca, osv.

Når det endelige manuskript er afleveret, har *Uddannelseshistorie* copyright.

Artiklerne udgør hovedparten af *Uddannelseshistorie*. En artikel kan heri normalt have et omfang på op til 20

trykte sider inkl. illustrationer, noter mm.

Små arbejder kan evt. anbringes i rubrikken *Nyt og Noter*. Her bringes normalt kortere afhandlinger over et meget afgrænset emne. Omfanget er her op til ca. 4 trykte sider inkl. illustrationer, noter mm.

Når artiklen er trykt, sendes 1. korrektur til forfatteren. Kun i specielle tilfælde sendes også 2. korrektur til forfatteren. Redaktionen vil i de fleste tilfælde drage omsorg for, at eventuelle rettelser er udført korrekt efter forfatterens anvisninger.

Forfattere til artikler modtager vederlagsfrit 20 særtryk af forfatterens egen artikel. Evt. yderligere særtryk betales af forfatteren.

Anmeldelser:

For at opnå en ensartethed i anmeldelserne bør overskriften bestå af: forfatternavn(e), titel, forlag (trykkested hvis det ikke er i Danmark), trykkeår, side-tal, pris (samt eventuelle oplysninger om, hvor publikationen kan fås). Anmeldelsen afsluttes med navnet på anmelderen.

holdt årsmøde med generalforsamling lørdag den 24. oktober 1998 i Borups Højskole, Frederiksholms Kanal 24 i København. Forstander *Jacob Erle* fortalte de ca. 50 deltagere om Johan Borup, om adelspalæet og om højskolens særpræg. – *Harry Haue, Erik Nørr og Vagn Skovgaard-Petersen* præsenterede det nye storværk om gymnasieinspektionen »Kvalitetens vogter«, udgivet i forbindelse med inspektionens 150 års jubilæum – fra Madvig til Uffe Gravers.

Derefter var årsmødets deltagere inviteret over i nr. 26, den just restaurerede gule længe, tidligere Hestgardekaserne, nu en del af Undervisningsministeriet. Styrelseschef *Ivan Sørensen* fortalte i de smukke omgivelser om huset og om ministeriets nyeste historie, herunder om den administrative nyordning.

Ved generalforsamlingen lovede bestyrelsen at lade 1997-regnskabet aftrykke i årbogen. Kontingentet blev fastsat til 200 kr. årligt, for studerende dog kun 125 kr. *Christian Glenstrup* og *Robert Hellner* havde meddelt, at de ikke ønskede genvalg til bestyrelsen. I deres sted indvalgte museumsleder *Keld Grinder-Hansen* og lektor ved Pædagoghøjskolen *Gorm Hansbøl*. Kontingentet blev fastsat til 200 kr. årligt, dog 125 kr. for studerende.

Vagn Skovgaard-Petersen